

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGY. KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSAVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ BUDAPESTEN
IX. ker., Üllői-út 25. sz. (Köztelek).

Az „Országos Halászati Egyesület“ tagjai ingyen kapják

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGVELŐ
Budapest, V., Vécsey-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a *pereszugi halászati társulat* alapszabályait 1909. évi 28.301. sz. alatt kelt elhatározásával jóváhagyta.

A halászatra kártékony szárnyasvilág.

Irta: Gy. Gy.

A hazánkban otthonos vagy legalább időnkint, nálunk átvonulóban tartózkodó szárnyasfélék között, aránylag tisztos számban szerepelnek azok, a melyeknek jelenléte és garázdálkodása, a halgazdaságnak korántsem válik előnyére. Ártalmas sorozatukat csak nagyjában is említve, a következő csapat az, a melytől a haltenyésztés és a halak világa egyaránt retteghet; a víziszárnyasok közül: az összes gémekek; továbbá a kócsag, a bakcsó, a halászcser, a hatyú, a vöcsök, a sirály, a károkatonna, valamennyi szelid- és vadkacsa-féle; a nem víziszárnyasfélék közül pedig: a halászsas, a nagy halvágó, a jégmadár, sőt a varjúféle is.

A kultúra terjeszkedése az utóbbi évtizedekben hazánkszerte, legkivált az óriás arányú vízszabályozások révén, immár szűk térre szabtta: a kócsag (*Ardea alba*), a jégmadár (*Alcedo ispida*), a (Cygnus), a halászsas (*Haliaeetus albicilla*) és a nagy halvágó (*Pandion haliaetus*) garázdálkodásainak körét; egy-két példány ha hírmondónak jelentkezik is belőlük, azok száma a halgazdaságra nézve alig jelent többé veszedelmet; sőt ezek, mint hazánk egykor változatosabb ornisanak fennmaradt díszei, ma már inkább kíméletet, semmint üldözést igényelnek. A halászatra ma számottevően káros szárnyasok sorozatából őket tehát bizvást kikapcsolhatjuk. Ha idők folyamán egy-egy kisebb csapatuk talán épen halgazdaságok közvetlen közelében ütne tanyát ezer mód és alkalom nyílik ma, a vadászat különböző módszerei s a lötechnika mai tökélye mellett, azokat megfelelő eszközökkel, a halgazdaságok a vöcskök, főként pedig a kacsá- és gémfélék szerepelnek

hazánkszerte mint olyan kártevők, a melyeknek létükörét a lehető legszűkebb korlátok közé kell szorítanunk. köreiből kellő távolban tartani. Így tehát számottevő halpusztítóként ma már csupán a jókora számban garázdálkodó károkatonák, a bakcsók, a halászcserék,

A *bakcsónak*, (*Nycticorax nycticorax* Limé), hasának különböző tájai szerint Herman Ottó többféle elnevezését adja: így nevezik a nép szája után: kakótának, vasfejű vakkányának, vakvarjúnak, kalocsónak, sőt oláh-papnak is. Varjú nagyságú gémforma madár, zöld zománczos fekete fejbúbbal, azon 2—4 hosszú fehér kontytollal. Háta fekete, zománczos, hasa fehér; közép-hosszúságú éles csőre fekete, szemei nagyok, vörösek; gázlólábai sötétsárgák. Az állóvizek hozzáférhetlenebb telepei közé rakja csupán néhány ágból kezdetlegesen összerótt fészket. Halványzöld tojásainak száma 4—5. Tanyahelye túlnyomó részben a mocsaras vizek tükre; tisztább vizek halgazdaságával tehát alig jut érintkezésbe, ám az iszapos medenczék halállományának apraját aztán, legkivált fietetése szakában, hihetetlen szaporasággal pusztítgatja. Legtöbb kárát vallja azért a bakcsónak a silány keresetere utalt szegény csikászember. A szárnyas „bak-vak“ szava, a varjúéra emlékeztet; innen ered vakvarjú elnevezése is. Állóvizeink lecsapolásával együtt rohamosan kezd fogyni.

A *halászcser* (*Sterna hirundo* Linné) népies elnevezései szerint: czerkó, szerkő, halkapó, halászfecske, küszvágó. Hosszú nyilasszárnyú, jókora rigótestű úszóhártyás vízmadár; halpusztításra berendezett, jellemzően éles, nem túl hosszú csőrrel. Fejbúbjá a bakcsóéhoz hasonló feketésszínű; szárnyai hamvasak, melle, hasa fehér. Folyók mentén a parti kavicsban fészkel; szürke, lila és barna pontokkal pettyezett 2—3 tojását alom nélkül helyezi a part aljára. Legtöbbszörösebb külsejű vízi szárnyasok egyike. Nagyokat locsantva csapja magát a vízszínen mutatkozó apróbb halakra; legtöbbször a küszhalból pusztít, tehát nem épen nagy kárt okoz a halgazdaságnak. Száma ma már szemelláthatóan megapadt; legtöbb van még belőle a Közép-Tiszától lefelé Títelig és a Hármaskörös egyes tájain.

A *károkatona* (*Phalacrocorax carbo* Linné) másként kormorán, göte vagy tomolygó. Kampós csőrű, lúdnagyságú úszóhátrákkal ellátott otrombatestű halpusztító; Herman Ottó legkivált az ángolnak esküdt ellensége, mindenkép irtani való madárnak mondja. Hajdanában sokkalta nagyobb telepeket tartott hazánkban. Örömet elfészkelget a varjúféle társaságában. Zölde tojásainak száma 3—4. Gyakorlott röpülő s kitűnő vízibuvár lévén, a halgazdaság, a melybe egyszer beleveszi magát, irtóztató mennyiséggel kénytelen telhetetlen bendőjének adózni. Falánsága aránylag a czápáéval vetekszik. Napi halfogyasztása legalább is 2—3 kilóra tehető; a mi bizony egy alig lúdnagyságú madárnál tisztos mennyiség. Páratlan ügyességgel halászgat huzamosb időn át a víz színe alatt is. Tetszés szerint tágítható bárzsingjába hatalmas alkatú halakat képes begyömöszölgetni. Keletázsia népei meg is szelidítik, hogy halfogásra használják; persze karikát húznak a nyakára, hogy az elszakmányolt halat le ne nyelhesse. Számban nálunk ma már megapadt. A halgazdaságok szomszédságából irgalmatlanul el kell őt üldöznünk.

A *búbosvöcsök* (*Podiceps* vagy *Colymbus cristatus* Linné) általános elterjedése mellett szól sokféle elnevezése; így a nép bujárnak, bódorkának, kontyos, bóbitás, szakállas, dáré és király-vöcsöknek hívja. Rucznagyságú víziszárnyas fekete bóbitával és széles, jellemző tollgallérral. Háta barna, fehéres hasa szép selyemfényű, csőre töréles. A vizeken ide-odauszáló fészkeinek főalkatrésze a békanyál; azért egy-két erős nádszál a fészket egy-egy szilárdabb ponthoz köti, nehogy a tájról a fészkek végkép elúszszon. Négy fehéres tojásának eredeti színét a szennyes áradat lerakodmányaitól alig lehet megkülönböztetni. Kitűnő búvárképességével a halgazdaságoknak nagy veszedelmére van; e mellett csapatokba is egyesül, hogy valósággal hajtóhalászatokat rendezzen. Legkisebb veszedelem esetén is tüstént a víz alá bukik, ahol vajmi soká képes elidőzni s így ugyancsak nehéz feladat a fölötte óvatosságnak fegyverrel elé kapni.

A sirályfélék közül nálunk inkább csak a *dankasirály* (*Larus ridibundus*), másként halászmadar vagy halkapó érdemel említést. Egyrészt mert vajmi rövid ideig tartózkodik nálunk, főleg tél szakában, másrészt mivel csak a zord idők rövid hónapjaiban méregeti a tó vizét, nagyobb károkat nem okoz nekünk. Egyébként beéri a legsilányabb hallal is.

Arról a veszedelemről, a melyet a *házikacsa* a halgazdaságnak okoz, a „Halászat“ 1908. évi július hó 1-én megjelent számában bővebben megemlékeztem; így tehát ezúttal a hazánkban honos vadkacsafélék kártevéleiről kell csupán megemlékezni. Közülök nagyobb számban ma már legfeljebb a tókerucza és a nyilas rucza garázdálkodik. Az amúgy is gyér kanalas ruczából vajmi kevés példányt találunk ma hazánkszerre.

A *tókerucza* (*Anas boschas* Linné), másként dunai récze, öregreche, gócza, törzsökréche, sokkalta közismertebb víziszárnyashad, semhogy külön leírására szükség volna. 10—12 sárgás-fehér tojását sáros helyekre, ritkán vízmenti vetésekbe, még ritkábban fűzőtökre rakja: a mitől tókecaca elnevezése is ered. Főtápláléka a vízilencse, a harmatfű, a sulyom, a hinármag s a vizek apró rovarvilága; e révén tehát hasznót is hajt, ámde a halak és rákok gyengébb ivadékából, a hol csak szerét teheti, bőségesen pusztít, miért is a halgazdaságok közvetlen közelében megtúrni nem lehet.

A *nyilas récze* (*Dafila acuta* Linné) bőséges népies nomenklaturája általános elterjedése mellett szól. Herman Ottó a következő neveit ösmerteti: öreghegyes,

gémnyakú kacsa, orsófarku rucza, villás-, nyil-, nyárs-, fázán-, fecskéfarkú stb. rucza. Jellemző nyilvégű hosszú farka tüstént megkülönbözteti egyéb vadréczeféléitől. Sásos fészket nyílt tavak torzsaira építi. 8—10 tojása zöldesszínű. Legtöbbet találunk belőle a Balaton terjedelmes berkeinek rónavizeiben, kivált a vízínövényzettel borított sekélyeseken. Rengeteg sok szitakötőt, vízbogarat s halivadékokat habzsol. Létkörei hovatovább szűkebbre szorulnak, úgy hogy halgazdaságainkat ma már vajmi kevés fenyegeti.

Vadréczéink harmadika a *kanalas récze* (*Spatula clypeata* Linné); az előbbi két vadkacsafélénél kisebb alkatú. Inkább lapát-, semmint kanálalakúnak mondható csőre tüstént megkülönbözteti őt. 10—14 szennyes-sárgás tojást rak. Szűrőszerkezetű hatalmas csőralkata is mutatja, hogy iótápszerét nem annyira a növényvilág, mint a vizek apró hal-, rák- és bogárvilága szolgáltatja. A partmellékek sekélyesein, az ivóhelyek halivadékát, mielőtt még az ikra kikelt volna, ezrével habzsolja. A halgazdaságra határozottan káros; így tehát kétségtelesen üldözendő. A halak szerencsésére nem sok van belőle.

Mielőtt a gémekekre, mint a halpusztítás ugyancsak jellemző objektumaira térnék, meg kell emlékezni arról, hogy a halpusztító víziszárnyasfélével semminemű összeköttetésben nem álló *varjú* is kedveli a halat. Az Ujvidéktől a Vaskapuig terjedő Alduna szakaszon ismételen voltam szemtanuja annak, a midőn a varjak, a fecskéhez hasonlítható víz fölötti tempókban, sűrűn le-lecsaptak a vízszínen felcsillámló apróbbtestű halakra; a legtöbb esetben azzal az eredménnyel, hogy az ezüstpikkelyű ízes prédát a partmenti fűzesek árnyában hamarosan fel is lakmározta. A prédát ejtett halat a szárazon tüstént kibocsátották csőrükből, 3—4 erőteljes csőrvágással felaprózták s azután kellő kényelemmel fogyasztgatták falatonkint.

A gémekek közül hazánkban a dobosgém, a vörösgém és a szürkegém szerepelnek a halpusztítók szomorú listáján.

A *dobosgém* (*Botaurus stellaris* Linné); *bikagém*, *muszkagém*, *ökör-*, *nádi-*, *vízi-* és *bölömbika* név alatt ismeretes. Bagolyszínű, hollónagyságú, élescsőrű gázló. Sűrű nádasokban fészkel, a hol 3—5 kékes-zöld tojást rak. Telhetetlenül falánk halpusztító, a mely különösen a tavak halivadékában tesz temértelen kárt. Vastag, mély, bömbölő hangját csak éj idején hallatja; éjjeli mivoltát szemalkata is bizonyítja. Holdfényes nyári éjeken, a csillogó vizek felületére merészkedő halacszkából temérdek mennyiség kerül a dobosgém soha ki nem elégíthető öblös begyébe. Kiméretet nem érdemel.

A *vörös gém* (*Ardea purpurea*) másként *vásgém*, a *halászgém*, másként *szürkegém* (*Ardea cinérea*) és a *kis gém* (*Ardella minuta*) alakja közismert lévén, inkább csak életmódjukra s e révén garázdaságaikra, a miket a halgazdaság terén elkövetnek, kell még kiterjeszkednem. Jobb ügyhöz méltó végtelen türelmességgel les a gém az apróbb halakból álló prédát. Csodálatosan elgömbült nyaka adott mintát az ősmagyar eredetű „gémés“ kútnak is. Am ez az etnográfiai, sőt kulturtörténeti jelentőség mit sem nyom javára ott, a hol halpusztításaival felháborodásunkat méltán kihívja.

A gémféle végtelenül kitartó, konzervatív természetű szárnyas. A hova családja egyszer bevette magát, falánk, szapora és káros seregét onnan konok üldözéssel sem vagyunk képesek kizavarni. Az Alduna mentén és az egyes Dunaligetek rejtekeiben tanyát ütő gémtelpeket kiirtani egyértelmű volna az erdőirtással, miután a berkek évszázados fáit is ki kellene vágatni.

Legtöbb halat pusztít a gém, kétségtelesen új nem-

zedéke fölnevelése szakában. Az f-i uradalom intézője, a kinél pár évvel ezelőtt vadászlátogatóban időztem, egy a fészekhez eleséggel megrakottan hazatérő gémkötő ledurrantásakor 11 kisebb-nagyobb, többnyire újjvastagságú halat talált a gém begyében és jókora csőrében.

Tulajdonképen poétikus látványt nyújt egy-egy a csillogó vizek sekélyeseiben lesben várakozó féllábon elmerengő gémalak. Plasztikus mozdulatlanságában szoborműnek tekinthetnők, ha az alkonyban tüzesen fel-felcsillámló ravasz szempillantásai élénken nem tanuskodnának arról, hogy halgazdaságainknak legveszedelmesebb ellenfele gunnyaszt ott a holdsütötte víztükrön.

Korábbi idők biológusai sokat vitatták azt a kérdést, hogy a gémféle állóhelyben halászat-e, avagy ide-oda gázol a vizekben, hogy felváltva halászszon mindott, a hol annak szerét ejtheti. Brehm és utóbb többen is beigazolták azt, hogy a gém csupán egyazon helyen halászik lesben várakozva s így csakis akkor gázolgat tovább, ha halászata az előző helyen eredménytelen maradt. Kiváló halászmester mivoltát azzal is dokumentálja a gém, hogy merev mozdulatlanságban les, várja az elemében mindenkor éles érzékű halat. Egy-egy tovasuhanó ártatlan árnyvonal is elegendő néha ahhoz, hogy a mindig bizalmatlan hal tüstént tovacsapjon. Páratlanul éles ösztönérzékelével a gém teljes mozdulatlanságában kifog aztán a legóvatosabb halfélén is.

Parti füzesek és égerbokrok rejtekeiből volt alkalmam megfigyelni, hogy a rákcsmegét is kedvelő gém, partmenti rákászatásai közben más taktikát követ, mint a halászatnál, a mennyiben ilyenkor ide-oda gázolva kutatgatja legfőként az olyan rést, a mely még alighogy vedlett s így puhább testénél fogva mindenképp alkalmatosabb gémcsemge.

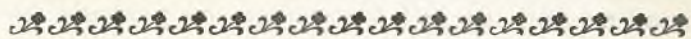
A halivadéknak ezer ellensége van a természetben, kivált a legzsengébbjéből temérdekét pusztít a ragadozó és a nem ragadozó halivadék kedvelő állatvilág egyaránt. Szemrehányás ne érje itt a gémet! A legzsengébb halivadékféléből egyszerűen azért nem pusztítgat, mert arra nem sok ügyet vet s mert rendszerint egyéb ivadékpusztító garázdálkodik az ilyen helyeken. A gém, a mely legfőként a zavartalan magányt kedveli, az olyan helyeket kerüli, a hol egyéb társaság is garázdálkodik s a korántsem kiadós zsenge halivadék helyett pedig inkább újjnyi vastagságú halfélével tömködi soha ki nem elégíthető falánk begyét.

Habár hazánk víz- és haldús tájain még jókora csapatokban akad gémféle, azért számuk legkivált a legutóbb lefolyt 3 évtizedben erősen megcsappant; még azokon a tájakon is, a melyeket a 70-es évek végén néhai Rudolf trónörökösünk, tudós kísérője Brehm társaságában az Alduna tájain egykor oly kedvtelve bejárt s a melyeknek gém- és egyéb viziszárnyas bőségéről valamikor egész legedák keringtek.

A gémelek pusztításának legalkalmasabb időpontja a tavasz, a midőn a gémelek költésüket végzik. Igaz, kivált a halászgém a berkek legmagasabb fáinak törzsökei közt rak fészket s költi ki magzatait; ámde a mai fegyvertechnika mellett a gyakorlott kezű vadász szemében, az ilyesmi nem képez akadályt kivált ott, a hol arról van szó, hogy a veszélyeztetett halgazdaságot a gémelek garázdálkodásával szemben meg kell védeni.

Költésszakán kívül eredményesen vehetjük lesbe a gémekeket holdfényes esteiken is, amidőn egy-egy csöndesebb parti öböl bozótszegélye közt jól elrejtőzhetünk magaslesen. Persze a várakozásban csak oly kitartó türelemmel kell viselkednünk, mint az ebben példa-

szerű gém, a ki az öblöcske nyugodalmas, idillikus csöndjében épen az olyan halakat veszélyezteti, amelyek a zavartalannak látszó helyet ivadékrakás idején szokták előszeretettel fölkeresni.

A tófenék és annak mívelése.

Egy félszázaddal ezelőtt *Büchler* Lajos német filozófus és író „*Erő és anyag*” című munkájában ösmertette először azt a kölcsönhatást, melyet a könyv címében jelzett fogalmak megtestesítői a természet háztartásában egymásra gyakorolnak. Mióta ennek az ösmereke közkinccsé vált, óriásit haladt a talaj termőerejét értékesítő mindenféle termelés. Azóta a tógazda is más szemmel nézi a tófenék talajának minőségét, mert jól tudja, hogy annak milyenségétől és mikénti karbantartásától függ legelsősorban halastavának hozama.

Idézett szerzőnk tudvalevőleg a napsugarat nevezi erőnek, mert annak világító, melegítő és kémiai hatása forrása minden szerves életnek. A nap életi az élőket és bomlasztja a holtakat. Nap nélkül nincsen élet, de nincsen új életre való ébredés sem.

A napsugár melegének hatása alatt él és virul a növény, éled a téli álmat alvó állatok serege. Minél melegebb van, annál inkább fokozódik a halak életműködése, s mint tudva van, a ponty étvágya a nyárderéki legnagyobb meleg idején tetőz. Ugyanezen befolyás alatt lesz az állati hulla a légypondrók martalékvá és mállanak porrá élettelen állati és növényi testek. De ugyancsak ez ad életet a málladék parányainak megint és alkot a holtból élő, megczáfolyhatatlanul igazolva ezen soha nem szünő körforgással azt, hogy a szervesvilág örök, a míg a nap süt.

Ez a néhány vonatkozás eléggé sejteti a napfénynek a tavak életére nézve bíró jelentőségét. S ha ezek mellett a víz színe fölé emelkedő növényzet árnyatosztó hatására is gondolunk, önkénytelenül felmerül az a kérdés, hogy halastavakban megtűrhetők e az ilyen növények és milyen mértékben?

Halaszvizekben, a nap hőhatása alatt folyton módosuló az az anyag, a melyikről jeleztük, hogy életre kel s vagy állat- vagy növényként tevékenykedik, aztán elhal, hogy ezek szétmállása után előbb-utóbb új változatban folytassa életműködését, részben a vízben föloldva, részben a víz lebegőanyagához kötötten oldatlanul van a vízben, avagy pedig a fenék rögjében található. A víz lebegő alkatrészei is elvégre a fenékre ülepednek s vékonyabb-vastagabb rétegekben a meder legfelső burkójává válnak.

Ilyen értelemben különbséget tehetünk az eredeti, tógazdaságilag ősi, szűztalaj és az ülepedés folytán képződött tófenék között. Összetételére nézve pedig lehet a talaj ásványi, avagy szerves természetű, a szerrint, a mint a meder anyaga agyag, márga, homok, avagy pedig iszap, illetve tőzeg. Habár a tófenék ezen összetétele és eredete a tóra nézve jellegzetes és jövedelmezőségét illetőleg mértékadó, az ülepedés folytán keletkező rétegzési viszonyok nem csekély mértékben befolyásolják a tó értékét és hozamát. Tudvalevőleg minden, a mi a tóban él, ha elhal, a fenékre süllyed. A tavakat tápláló vizek révén sok mindenféle uszadékanyag jut a tavakba, a melyek a fenékre ülepedve, szemlátomást iszapoltják a tavat s elvégre annak tisztogatását teszik elkerülhetlenné. Beszédes példák e tekintetben a malomvíz gyűjtésére szolgáló malomfők, a melyeket némely vidéken ugyancsak gyakran kell taka-

rítani, mert a víz által usztatott lomb föld és sok más anyag hamarosan teli tölti.

A tavak iszapjában található és bennünket itt közelebről érdeklő anyag körforgását véve szemügyre, mindenekelőtt azt kell kiemelnünk, hogy annak feldolgozásában úgy állatok, mint növények közreműködnek. Bizonyos kerekas állatkák, giliszták és infuzóriumok például kimutathatólag a vízben lebegő, avagy a fenékre ülepedett iszapról táplálkoznak. Viszont pedig vannak növények, amelyek úgy hatnak, mint a kémiai tevékenységű baktériumok és ismét mások, amelyek gyökeret eresztenek a talajba. E gyökerek gyakran az iszapon át az altalajba is behatolnak, minélfogva általánosságban azt is érintenünk kell, hogy a tó életében az altalaj befolyása annál erősebb, minél vékonyabb az azt fedő iszapréteg.

Tapasztalásból ismerjük, hogy a víziflora, úgy az úszó, mint a gyökeret verő növények mily gyorsan megtelepülnek a tavakban. Folyóvíz, szél, madár, úszóbogár mind közreműködik az ilyen áttelepítésben, mert leginkább ők juttatják e növények magját, csiráját, gyümölcsét, avagy spóráját egyik helyről a másikra. Néző pontunkból az a fontos, mit művelnek e növények a tóban, mit az állatok és miként viselkedik maga a tófenék.

A fauna hatását illetőleg ma még nagyon keveset tudunk, minélfogva ettől egészen is eltekinthetünk. Annál jelentősebb azonban a flora szerepe. Tudvalevőleg az úszónövények részben éleltermelő, részben nitrifikáló folyamatok kezdeményezői. A községi tavak csodás termőereje köztudomás szerint a mikroszkópos algák és baktériumok életműködésein alapul. A meggyökeresedett növények testük felépítéséhez szükséges anyagot a talajból merítik. Ők nyújtanak a vízben élő parányi állatkáknak menhelyet és táplálékot is. Ha pedig elhalnak és szétmállanak, az üledéket részben az apró fauna fogyasztja, részben azzá lesz, a miből eredt: a fenék iszapjává. Egészen mást tapasztalhatunk ama növényeknél, melyek a víz fölé érnek. A tófenékből ők is merítenek anyagot testük építéséhez, de már a levegővel folytonos gázcserét közvetítenek. A tavat árnyékolják és azzal a napsugár hatását csökkentik. Mivel pedig őket rendszerint kikaszálják, anyagjuk a tóra nézve teljesen elveszik.

A talaj, kivált a víz alatt teljesen pihenni látszik. Egyedül baktériumok hatnak rá, de a melyeknek tevékenységéről édes-keveset tud még a tudomány. Bizonyos csak az, hogy egészséges és rothadó, illetve oxidálódó tófenékről beszélhetünk, mely folyamatok legtöbbször mocsárlégeképződéssel, bűzös szag és színváltozással kapcsolatosak.

Másképp alakulnak azonban a viszonyok, ha a tófenéket bolygatjuk, fölkeverjük s ezáltal a víz által elnyelt oxigén az iszapra hathat. Ilyen jelenségekkel a természetben elég gyakran találkozhatunk, hiszen általános szokás a marhákat a vízbe hajtani, mely alkalmával az állatok ugyancsak fölkeverik a fenékre rakódott iszapot. Lecsapolható tavaknál a kiürítés alkalmával az ilyen iszap jó részét a víz kiöblíti, kárára a tó termőerejének. Ámde ha a tó kiürült és a fenéket a nap éri, fény és levegő járja, szél és fagy szárítja és porhanyítja, akkor megtelek levegővel s annak oxigénje átalakítja a szerves és feltárja a szervetlen anyagok tömegét.

A mikor még a levegő eme hatását inkább csak sejtették, mint ősmerték, azt vallották a tógazdák, hogy a tófenék talaja a víz alatt pihen, mintha a fentebb

érintett erők nem juthatnának el odáig. Egyedül baktériumok tevékenykednek, de azoknak a hatásáról édes-keveset tud még a tudomány. Bizonyos csak az, hogy érzekeink folytán is megkülönböztethetünk egészséges és rothadó, illetve oxidálódó vagy korhadó tófenékeket, mely folyamatok legtöbbször mocsárlég-képződéssel, bűzzel és a talaj megfeketülésével kapcsolatosak.

A levegő jelzett hatását sejtve a tógazdák a tófenék javítását abban keresték, hogy azt mezőgazdasági használat alá vonták és időnként bevetették. Kétségtelen, hogy ilyen, többnyire több évre terjedő használat folytán, a tófenék sokat nyert és javult. Ámde az is bizonyos, hogy a nyári bevetéssel elérhető haszon nem pótolja a tógazdasággal elérhető és mert megbizonyosodtak abban, hogy októbertől márcziusig terjedő pihentetéssel, vagyis a téli kiszáritással a talaj tökéletesen fölújul, főleg ha annak porhanyítását szántással, avagy kapálással mesterségesen is elősegítjük, az ilyen kezelés a gazdasági kihasználást, illetve nyáron át való pihentetést mindinkább kiszorítja a gyakorlatból. Így aztán a tavak kezelésénél ma az a szabály, hogy *a halászat után a tófenék feltörendő, a vízfogás pedig addig halasztandó, a meddig csak lehet.* Kétségtelen, hogy ezen szabály alkalmazásával, tavunk karbantartását illetőleg, ha nem is mindig, de legtöbbször célzott érünk.

De van ennek még egy előnye. Nevezetesen a kemény flora túltengésének vethetünk azzal gátat. Közbevetőleg megemlíti, hogy a tószéleken, kisebb foltokban jelentkező nem túlságosan sűrű nád és káka éppen nem károsak, mert a mellett, hogy a halaknak jó menhelyet adnak, töveikre tömegesen települnek bizonyos parányi állatkák, a melyeket a ponty előszeretettel fogyaszt, éppen azért szívesen vonul az ilyen helyekre.

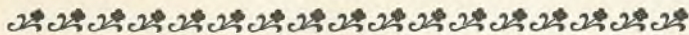
Régi és kedvelt eszköze a tófenék javításának a *meszezés*. Tudvalevőleg a mész vízzel keverve hófejeszítés mellett erősen maró és ezért dezinficiáló hatása tejszerű folyadékot, az úgynevezett mesztejet adja. A tónak meszezésével két célzott szolgálunk. Elsőben a talajt olyan anyaggal gazdagítjuk, a melyre minden gerinczes állatnak csontváza felépítésénél szüksége van, aztán pedig a mész maró hatását tekintve, úgy az állati, mint a növényi életet pusztító anyagot is viszünk beléje. Nyilvánvaló tehát, hogy népesített tavat sohasem szabad meszezni és a lecsapoltat is csak akkor, ha a talajsavak erősen fölverték, avagy pedig ha a halakra nézve veszedelmes paraziták ellen kell védekezni. Mindenkor számolnunk kell pedig azzal, hogy a parányi állatkáknak a talajba rakott petéit is veszélyeztetjük s csak hosszú idő múlva remélhetjük ezen állatkáknak az óhajtott mértékben való elszaporodását. De szenvednek a növények közül azok is, a melyek a felső rétegekben gyökereznek. Szerencsére azok magva és spórája ellenálló, de meg a vízfogás után a vízzel együtt is jutnak a tóba új településre alkalmas magvak és csirák. Mindezek felül tény az is, hogy a víziflorának számos olyan tagja van, mely a meszet szereti, tehát a meszezés után annál inkább fejlődik.

Hogy a tófenékjavításnak több más módja is van még, köztudomású. A többi közt kiválóan fontos a *trágyázás*. E tekintetben is az állati eredetű trágyát értékesebbnek tartják, mint a mesterséges trágyaféléket. Megemlítené, hogy újabbban végzett kísérletek szerint pontyos tavakban igen kedvezőnek bizonyultak a cukorgyári szennyvizek. Nevezetesen, ha azokat a kiszáritott halastóba vezetik, aztán tavasszal a tófenékben alászántják s csak ezután töltik meg a tavat tiszta vízzel, úgy tapasztalás szerint jól trágyázott halastavakat

képeznek, a melyekben a halak gyorsan fejlődnek. Nem szükséges különösen hangsúlyozni, hogy az ilyen eljárással a czukorgyárok ellen emelt sok jogos panasznak lehetne elejét venni, nem is szólva arról, hogy a szennyvizek értékes anyagát kihasználni is lehetne.

Az istállótrágya hatása a tavakban, valamint a trágyalével való öntözés haszna általánosan ösmeretes. Tudott dolog az is, hogy a termőföldtől megfosztott és kopárrá vált területe részeket azzal javíthatjuk legjobban, ha rájuk a tófenék iszapját fuvaroztatjuk. Süppedékes, tőzeges tófeneket minél mélyebbre fektetett árkok húzásával igyekszünk kiszáritani, valamint szükség szerint homokkal, avagy agyaggal tömöríteni. Nagyon átereszto homokos talajú tófeneket agyaggal és túlságos kötött agyagot iszap vagy homok hozzáadásával lehet javítani.

Observer.

Az angolna.

Legtöbb emberre nézve az angolna csinos, sikamlós testével, kígyószerű tekergőzésével, melyeket látszólag a helyváltoztatásra szolgáló testszervek teljes hiányában végez, inkább undor és irtózás tárgya. Sőt sok esetben a tapasztalt horgász is átalja megragadni a tekerőző állatot, mely horgát és csalétkét mélyen szinte a farkáig nyelte le s ahelyett, hogy valamely gyors sebészi beavatkozásra szánná el magát, inkább cipősarkával tapossa el az ellenszenves állatot.

Milyen más benyomást kelt az angolna a kirakatok ablakaiban piros pácban főve s ízletesen praeperálva. Ilyenkor még az is csettent egyet a nyelvével, a kire nézve az exotikus halak és tengeri csemegék más-különbén a legkisebb vonzerőt sem gyakorolják s akik ájuldoznak egy homár vagy tőkehal megpillantásától. Nálunk, hol az angolna csak kivételesen található édesvizeinkben, még idegenebb ez a nevezetes halfaj s még a közelebről érdekelt szakkörök is alig vesznek tudomást róla. Nem kicsinylésből mondjuk ezt, mert valóban az angolna egyike azoknak a halaknak, melyeknek titkaiba a természettudomány nem igen bírt bevilágítani.

Európa nagyon sok folyóvizében előfordul az angolna, azonkívül sok friss- vagy sósvízű tóban is honos, úgy a tropikus, mint a mérsékelt égöv alatt; ellenben tudomásunk szerint hiányzik a sarkvidéken. Megkülönböztetnek köztük egyebek közt a pikkelytelen, a hegyes orrú és széles orrú angolnát stb.

Nagyon kevés azonban mindaz, amit eddig az angolna életmódjáról tudunk. Kétségtelen ugyan, hogy rendes őszi vándorlást folytat a tengerre és pedig fajszaporítás céljából; soká még azt is vitatták, hogy ez eleven-szülés vagy pete útján történik-e. Ma az utóbbi nézetet vallják a tudósok. Mondják ugyanis, hogy különböző fajta angolna-petéket láttak úszni a nápolyi öbölben s átlátszó, kicsiny lényeket, fiatal angolnaivadékoknak ismertek fel. Teljes okunk van hinni, hogy az angolna-ívás pológikus természetű csak, amely tengeren rakja le ikráit, ahol kikelnek s a kikelt ivadékok aztán a legközelebbi folyókba vándorolnak, ahol tavaszi időben megszámlálhatlan mennyiségben úsznak fölfelé.

A folyóknak a szennyvizek általi megfertőzése előtt mindennapi látvány volt némely vizekben az angolnának ez a szakadatlan fölfelé vonulása. Mivel az angolna az előkelő asztaloknak inyencz eledelét képezte, minden módon igyekeztek őket kézre keríteni, kezdve a régi divatú szitákon és rostákon a leggondosabban

kötött hálókig. Áttetsző testüket aztán megtörve és összepréselve, az ismert kocsonyás tömeggé dogozták fel, melyet annyira kedvelnek, kivéve a skótokat és zsidókat, a kiket állítólag előítélet gátol az angolna fogyasztásában.

Amint megtelepedtek a mély iszapban vagy a sűrű vízi bozótokban, az ivadék életének oly szakába jut, melyben a szenvedélyes halász türelmét ugyancsak próbára teszi. És itt aztán az angolnafogás számos eltérő módjával találkozunk, melyekből azonban csak egyet-kettőt szándékozunk ismertetni.

Kezdjük a hálóval! Egy hosszú, tág nyílású hirtelen összehúzóódó háló, melynek külső átmérője mintegy tizenkét hüvelyk s az egész erős, finom szemű czérnából van kötve. A végén a háló kátában végződik, a mely viszont csúcsán össze van kötözve. Az angolna vagy más hal, mely ebbe belejut, addig nyomul előre a szűk járatban, míg a zsákba nem ér, a mikor aztán mögötte bezárul a varsa bejárata s nagyon okos angolnának kellene lennie, amely börtöne függönyét fel tudná törni.

Rendesen szűk medret, gátat vagy bevágást választanak a háló felállítására, lehetőleg olyat, a melyet a hat láb átmérőjű nyílás egészen átfog. Két czölöpöt vernek le a folyó két partjába s ezekhez erősítik a varsa két oldalán levő hurkot, mely így egész szélességében kifeszül, annál is inkább, mert a parafausztatók a háló szélét közvetlen a vízszin alatt fentartják, míg megfelelő ólomsúlyok alsó szélét lemerítik. A mint ebből látható, a víz szükségkép a hálón átszűrődik s a zsákban hagyja vissza azokat a halakat, melyek szerencsétlenségükre beletévedtek. Ha az áradat megduzzad, akkor rendesen még egy czölöpöt vernek le s a háló farkát ehhez erősítik, hogy így megakadályozzák azt, hogy a víz sodra összegombolyítsa a hálót alakatlan és hasznavehetetlen, kúsza tömeggé. Am a hal a vízáradattal könnyen elsiklik a háló fölött, de biztos fogva marad, ha alacsony vízállásnál jut torkába.

A háló tartalmát rendszerint egész tömeg nyüzsgő angolna, néha egy-egy kisebb csuka s néhány kilenczszemű képez. Utóbbiak a nyakuk mindkét oldalán látható lélegző lyukkal azt a látszatot keltik a laikus előtt, mintha sok ágú szigonynyal volnának keresztül szűrva, míg tüzetesebb szemügyrevételök arról is meggyőző, hogy annak a halnak nincs olyan szája mint az angolnának, következőleg szívás útján táplálkozik.

Ha a folyó szélesebb, semhogy varsákkal átkötni lehetne, továbbá tavakban, medenczékben, hol nincs vízár, ott fűzfakosarakkal fogják az angolnát. Egy ilyen kosár belseje egyszerű csúcsba menő járatot képez magába a törfogóba, a keskenyedő rész végének kiálló éles hegyei leküzdhetetlen akadályul szolgálnak a fogoly halnak, melyet egy drót hurokra kötözött rovar vagy gilisztatömeg csalt a törbe, úgy hogy nem menekülhet a fűzfona rései között. A kosár törfogóját a végén egy fa-csap zárja el, a melyet könnyen ki lehet húzni, hogy lehetővé tegyék a fogott angolnák kijutását. Bizonyos számú ily fűzfavarsát csónakra rakva az angolna-halász arra a helyre evez, a hol azokat elhelyezni szándékozik. Mihelyt megérkezik az egyik kosarat, nehezzel a vízbe süllyeszti s nagy parafával a vízszinen tartott néhány lábnyi zsineget is köt hozzá, hogy kampójával, ennél fogva felhúzhassa, a mikor akarja. Körültekintve jól emlékébe vési a helyet, aztán úgy süllyeszti el a kosarat, nyílásával a víz mentében, hogy a fölfelé haladó angolnának nehézség nélkül beletaláljanak. A parafának nem szabad látszani a víz felületén, nehogy orvhalászok figyel-

mét felhívja s azok prédájává legyen a varsa tartalma; de szükség van mégis rá abból a célból, hogy néhány lábnyi zsineget a víz színe felett tartson, a melynél fogva másnap kora reggel a halász kiemelhesse a kosarait.

Az angolnahalászat legkedvezőbb évszakai kiváló tekintélyek véleménye szerint az augusztus és szeptember hónap. Ilyenkor egy-egy meleg este tömegesen csalja ki az angolnákat és szüntőlgi tölti a kosarakat.

Csak az a csodálatos, hogy a tudományos ismeretek mai felvilágosult szakában mily kevés az, a mit az angolna életmódjáról tudunk. Azokon a helyeken, a hol megjelennek, egész éven át foghatók s pedig nincs kétség a felől, hogy évenként a tengerbe vándorolnak. Önkényt felmerül a kérdés, vajjon ezek az ott-hon maradt angolnák csupán egyik vagy másik nemnek képviselői-e? Ezt a kérdést a tudományos vizsgálat még nem döntötte el, sőt még abban is kételkednek, vajjon a folyóbeli angolna fejletlen szerveiből azok nemét lehet-e egyáltalán megkülönböztetni. Sokszor találtak angolnák belsőjében férgeket, gilisztákat, a miből az a hiedelem támadt, hogy eleve szülők. De az ivadékok rengeteg száma nem hagy kétséget a fölött, hogy pete útján szaporodnak.

Azt is előkelő tekintélyek hangoztatták, hogy kedvező körülmények közt, így ha erős harmat áztatja a növényzetet, az angolnák rövid távolságokra még száraz földön is költözködnek. Ez azonban csak ivarérett angolnákra talál és ha helyesen tételezzük föl, hogy a mély tengerben ívnak, méltán kérdezhetjük, honnan van, hogy angolnaivadékok a tengerrel való összeköttetéstől ment elszigetelt tavakban és távoleső vízmedencékben is lehet találni?

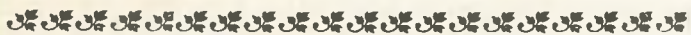
Mindez nagyon titokzatos és izgató probléma, a mely megérdemli minden természetbúvár figyelmét, mint a hogy általában a halak életében annyi még a rejtélyes, megfejthetetlen.

Már ebből is érthető, hogy a népies babona oly sok hihetetlen vonással ruházza fel az angolnát, kezdve mindjárt születésén, melyet sokan az itatásra hajtott lovak elhullatott sörényeire vezetnek vissza. Azután azt hiszik, hogy az angolna első életszakát mint hajszálgiliszta tölti, mert ez a féreg hasonlít leginkább egy szál lószórhöz s legtöbbször álló vizekben található.

Aristoteles azt tartotta, hogy az angolna az iszapból születik s egy angol közmondás is azt mondja, hogy „mikor a fűzfa rügyezik, akkor kel ki az angolna az iszapból.” Viszont Plinius meg volt győződve, hogy az angolna teste valamely elvált részének egy sziklához való dörzsöléséből megint angolna születik.

Van olyan hit is, hogy az angolna a májusi harmatból keletkezik s hogy ennek valóságáról meggyőződ-jünk, elég ha egy májusi reggel két harmatos pázsitot vagy gyepet füves részével egymásnak fordítunk s aztán a nap melegének teszünk ki, a mikor belőlük angolna fog életre kelni.

V. S.

A süllő és horgászata.

A süllő a tokfélék mellett sík vidéki vizeink legértékesebb hala, úgy ízletes húsa mint mesterséges szaporíthatósága folytán. Kivált a balatoni „fogas” világhírű eledel. Nálunk mindkét faja honos, úgy a fogassüllő (*Lucioperca sandra*) mint a kőssüllő, (tótsüllő, Bandár. *Luc. volgensis*) melyeket könnyű egymástól megkülönböztetni, mivel a fogas süllő karcsúbb, feje hegyesebb és pástái halványak, míg kőssüllő sötétebbek.

A fogas-süllő jobban és aránylag gyorsabban fejlődik, emiatt csakis ezt szaporítják mesterségesen, kizárólag peték útján. Húsa is keményebb és ízesebb mint a kőssüllő. Az utóbbiról némelyek azt állítják, hogy egészen ízetlen. Ez azonban már tulzás, mert jó biz az, csak volna mindig. Teljesen megegyeznek azonban abbeli tulajdonságukban, hogy mindkettő gyanakvó, óvatos és különösen igen válogatós a csaliban. Holt csalira süllő ritkán megy, mert gourmand és a dögöt megveti.

Egyéb, a horgászt közelebről érintő tulajdonságait illetőleg kiemeljük, hogy a süllő, mint minden ragadozó, rablóhal napközti legtöbbszörre lesben áll, víz alatti tuskók, kövek közt vagy a fenék mélyedéseiben és csak kora reggel vagy késő este indul préda után. Napközben horgászva ilyen sülyedt tuskók, kövek, fasinák mellé kell tehát horgunkat kivetni. Viszont este és kora reggel már szabadabb és tisztább helyeket választhatunk erre a célra. Tapasztalás szerint legjobban pedz a süllő a melegebb évszakban reggel 4-től 7-ig és este 5-től 8-ig.

Az évszakot illetőleg legkedvezőbb hónap június, mikor az ívás miatt leromlott és kiéhezett süllő ugyan-csak mohón veti magát táplálék után s ennek folytán a horgot is jól pedzi. Ámde ilyenkor meg a húsa nem sok értékű.

Július és augusztus hónapokban nem igen reagál a csalira, ellenben szeptemberben egészen október közepéig ismét járja a horgot, mert a téli nyugalomra és koplalásra előkészülve, a szokottnál is erősebben táplálkozik. Márczius hónap nem ér sokat, áprilistól június 15-ig tilalom alatt áll, vagyis mint ezekből kitetszik, a kedvező fogás ideje rövid.

Miután a süllő igen óvatos, gyanakvó hal a horgászatnál tartózkodnunk kell mindentől, mi feltűnő s gyanúját kihívja.

Horogkészletünk legyen egyszerű, ment minden csillogó-villogó fémrészekből. A patony lehet selyemféreg bélből vagy galvánsodronyból, de semmi esetre se legyen az rézhúr, mivel ez feltűnő. A horog inkább vékony legyen mint vastag, mivel a süllő a horgon a leggyámoltalanabb hal s szinte ellentállás nélkül kiemelhető, ha a horgász gyorsan végzi a partravetést. Később azonban okvetellenkedni kezd és ilyenkor a horog hamar kiszabadul a szájból, kivált ha nem jól fogott.

A süllő csakis eleven csalira megy, azért ennek feltűzése és életbentartása különösen fontos tényezője a sikernek. Legjobb a horgot a hátsörényűző mögött, hegyével a fej felé csupán a bőr alatt áthúzni, úgyhogy az az első tüske mellett jöjjön ki, mert így kevésbé feltűnő. A buktató se legyen nagy, sem pedig feltűnő. Igen jó a kákából való magunk által készített.

A ki jártas a pisztránghorgászatban, nevezetesen tud buktató nélkül fenékre sülyedt horoggal dolgozni, legjobban teszi, ha ezt a módot alkalmazza a süllőnél is. Ilyenkor azonban a patony fölé egy átfúrt ficzkót vagy ólomdarabot tegyünk súlyzóul, hogy az egész elég súlyos legyen és a csalit ne mozdíthassa el helyéről, de viszont a csalit azért ne legyen a fenékhez kötve, hanem felemelkedhessék és mozoghasson. A fogás ezen módja érdekesebb mint a buktatóval horgászat, de mivel a horognyelet folyton kézben kell tartani fírasztóbb és viszont az is bizonyos, hogy rendszeren nagyobb süllőt is fogunk.

Süllőre csakis kisebb horgot tanácsos használni, mivel, mint előbb említém, nagy ellentállásra nem képes

s így nem kell horogtöréstől tartani. De meg a kis horog nem oly szembetűnő, a csalit sem sérti annyira, ennél fogva tovább él, a mi a süllőhorgászatnál fontos dolog, a már említettek miatt.

A horognyél ne legyen túl hosszú, mivel különben kezelése nehéz és kényelmetlen. Legfeljebb 3·20—3·40 méter lehet és okvetlenül bírjon zsinórkarikával, hogy segítségével a horgot messzebbre is dobhassuk. Felesleges hangsúlyozni, hogy a horgászásnál a csendes viselkedés elengedhetlen; ha csak lehet, ne is dohányozzunk, ami ugyan dohányzó emberre nézve nehéz feltétel. A horog járását a víz mélységéhez szabjuk, vagyis azt előzőleg megmérve, annak fele vagy kétharmad mélységére állítsuk be.

Kiválóan fontos mozzanat a süllőhorgászatnál is a horog bevágásának helyes időpontja. E végből tudnunk kell, hogy és mikép viselkedik a süllő a horog irányában?

Ha a csalit észreveszi, éppen nem rohan feléje, hanem csak lassan, óvatosan, mintha csak gusztálná prédáját, úgy közelít feléje és csak ha nem gyanakszik, ragadja azt meg, akkor is csak egy darabig halad vele, aztán megáll; kis vártatra megint tovább halad és csak azután lát annak lenyeléséhez, mivégből a csalit szájában úgy fordítja, hogy fejfelé haladjon lefelé. Nos ez az a pillanat, amikor a horgász bevág. A pillanatot nem nehéz kilesni, mert a buktató viselkedéséről tisztán kivehetjük a hal magatartását.

Ha a bevágással sietünk, a süllőt könnyen elszalasztjuk, mert a csalit mintegy a szájából kirántjuk. Ellenben ha késlekedünk, legfeljebb az a baj érhet, hogy a horgot a hal torkából kell majd kiszabadítani, aféle horogszabadítóval.

Ha nem nagy halat érezünk a horgon, azt egyszerűen kicsapjuk; ha azonban nagyobb ellentállást tapasztalunk, úgy a horgot gyorsan karikára szedjük és a halat kiemeljük. Süllőnél sem vágóhorogra, sem kiemelő hálóra szükség nincs, mivel a nagy süllő nem igen megy a horogra. Jómagam már vagy 50 év óta horgászok, de kétkilón felüli süllőt nem fogtam, pedig akad nálunk 5—6, sőt 10 kilós is. Itt mindjárt azt is megemlítem, hogy a kisebb, mondjuk kétéves süllő csoportosan jár és korántsem oly óvatos, félénk, mint a fejlettebb. A horgász türelmét ugyancsak próbára teszi az ilyen társaság, mert szinte habozás nélkül kapják el a horgot s alig győzzük 20—24 centiméter hosszú 2 ujjnyi széles halakat a vízbe visszaereszteni. Legjobb ilyenkor a horgászatot egy félórára abba hagyni a míg a raj elvonult. Efélét gyakran tapasztaltam, sőt még ki is nevettek érte, hogy az apró süllőt visszaeresztettem, mert hát a mi németjeink azt tartják: „Kleine Fische gute Fische“.

Folyóvízben az eddigről némileg elütő módon horgászunk. Általában kiemelendő, hogy itt a süllőre vagy eleven csalival, vagy természetes hallal csalizott *fonó horoggal* vagy pedig *fémforgóval* horgászhatunk.

Ha élő csalival és buktatóval horgászunk, a kivitel ugyan a leírt módon történik, ámde a felcsalizást másképp végezzük. Nevezetesen a csalit lehetőleg úgy kell alkalmazni, hogy helyzete hasonló legyen ahhoz, minőt a hal természetes állapotban elfoglal. Ám ha a fenntebb előadott mód szerint tűzzük a horogra, úgy az a víz sodrával keresztbe fordulna, mi okvetlenül gyanussá tehetné a süllő előtt. Ebből önkénytelenül folyik az a fontos szabály, mely szerint a csalit úgy kell fel-tűzni, hogy oly helyzetbe jusson, mintha úsznék.

Ennek egyik módja abban áll, hogy a horgot a csali két ajkán átszúrva fűzzük a horogra. De az ekként

megerősített halat a ragadozó könnyen lekapja, anélkül, hogy maga rajta vesztené. Jóval erősebben áll, ha a horgot a szájon vezetjük be és vagy a szemnél vagy a szilványánál vesszük ki. Csakhogy ily esetben, az erősen megkínzott kis hal nem sokáig él, mi folyóvíznél annyiban nem is okvetlenül szükséges, mivel a víz sodra mozgatja a csalit.

Részemről a felcsalizásra legjobbnak ezt a módot találom: A horgot a szájon vezetem be és a szilványánál ki, aztán hátra húzom a farkáig és a farkuszony előtt a kis halon átszúrom úgy, hogy a hal kissé meggörbítve legyen. Így felerősítve kész a fonóhorog. Ekkor azonban ajánlatos a patony és horgin közé egy forgót (Carabint) is tenni nehogy a horgin sodródjon a hal forgása miatt. Ugyanezt tudvalevőleg a fonó horognál is alkalmazni kell.

A horog kivetését folyóvízben különféleképp végezzük. Egyenes parton állva a víz folyására merőleges irányban eresztjük a buktató horgot a vízbe, és lefelé úszni hagyjuk addig, míg nézetünk szerint alkalmas helyre jutott; egy ideig ott hagyjuk, aztán horgot adva, lejjebb úsztatjuk, ismét kis ideig megállítva. — Ezt a manipulációt addig folytatjuk, míg alkalmas hely és horgin-készletünk tart, ekkor a horgot lassan felfüggyázzuk, néha pihenőt tartva, míg a horog hozzánk ér, kiemeljük és a procedurát ugyanazon helyen vagy tovább menve, más alkalmas helyen megismételjük.

Forgóknál, öblöknél pedig épp úgy horgászunk, mint állóvízben.

Ha pedig folyóvízben buktató nélkül dolgozunk, úgy a horgot circa 10—12, sőt ha tudjuk, 15 méterre kidobjuk, átengedve azt a vízfolyásnak. Horognyelünkkel pedig dirigáljuk a horgot vigyázva, hogy a vízfénkre ne jusson, horgot engedve és ismét bevonva és aztán a horognyél emelésével és sülyesztésével tartjuk azt magasabban vagy mélyebben. Lassan-lassan a parton lefelé haladunk és alkalmas helyeken megállunk. Ha a hal nem pedzi a horgot, úgy szép csendesen azt bevonva, más helyen próbálunk szerencsét.

Ha a süllő megrántja a horgot, késedelem nélkül ínt kell részére ereszteniünk. Ezért jó a balkézben egy keveset karikába szedve készletben tartani, hogy a horog megrántásával rögtön engedhessünk. A bevágást illetőleg áll amit az előbb előadtam: őrizkedjünk az elhamarkodástól!

Igen kapós csalit készíthetünk magunknak következő módon: Egy nagyobb, széles keszeget, ha van, dévért, hosszában kettévágva a szálkától megtisztítjuk és aztán újjnyi széles szalagokra vágjuk. Egy ilyen szalagot felső, vastagabb végénél fogva egyszerűen a horogra fűzünk.

Folyóvízben buktató nélküli horgászatnál igen jó szolgálatot tesz, kivált süllőre és őnre (*Aspius rapax*) és előnyös annyiban is, hogy feleslegessé teszi a csali kannának magunkkal való czipelését, miután az ily hússzeletből 10—12, zsebünkben is elfér.

A süllőre még fonó horoggal kis hallal felcsalizva és fémforgókkal is lehet horgászni. Erről azonban már más alkalommal bőven szóltam e helyen. Csupán annyit kívánok megemlíteni, hogy hosszú tapasztalataim arról győztek meg, hogy kivált a fémforgóra a süllő igen ritkán reagál és ekkor sem igen sikerül a bevágás, mivel a süllő a csalit nem kapja be mohón. Ez okból annak alkalmazását nem is merem tiszta szívvel ajánlani, hanem azt tartom, maradjunk az egyes horognál és eleven csalinál.

Az öreg horgász.

VEGYESEK.

Erdekes halászat. Sajátságos és izgalmas halászat volt nemrégiben a Ferencz-csatorna verbászi zsilipjénél. A zsilip ágyazatának csorgást észleltek s emiatt a zsilip kijavítandó volt. Hogy az elaphoz hozzáférni lehessen, a hatalmas építményt szárazzá kellett tenni. E végből a csatornát a zsilip fölött és alatt áttöltötték s aztán az így képződött medenczéből két centrifugál-szivattyúval a vizet kiszivatták. A zsilip falában két nagyobb vízvezető-csatorna van építve, a melyeket az idők folyamán használaton kívül helyeztek s a melyekről tapasztalásból tudták, hogy a halak téli tanyául használják. Ezek felé, jobban mondva, a bennük meghúzódó halak felé fordult a nagy munkának csodájára gyűlt helybeli német honfitársak figyelme. Üzleti élelmességüket jellemzi, hogy hamarosan társultak is és láttatlanban 60, majd 100 K ajánlottak a kínálózó halzsákmányért. A víz már felére apadt, halnak azonban még nyoma se látszott. Mikor aztán az ú. n. két körfutó csatornának mintegy 150 cm. magas és 100 cm. széles nyílásai is napvilágra kerültek, egy vállalkozó sváb atyafi, üres óráiban szenvedélyes orvhalász, feles haszonra késznek nyilatkozott a csatornába bebujni és a halakat összefogdosni. Be is bújtt, hatalmas zsákot vive magával a zsákmánynak, de azzal bizony üresen tért vissza. Tehát nincs hal, volt az érdeklődők bölcs határozata. A víz legfeljebb egy méteres lehetett csak, de a halak még nem mozdultak. Egyik reggel végre a szivattyúknál alkalmazott fűtők jelentették, hogy éjjel nagy csobogást hallottak, olyant, mintha ló esett volna a vízbe. Erre a már

nagyon is lelohadt harczy kedv egyszerre feléledt s megkezdődött a „pöndörözés“. Volt a vízben egy avult fenyőtutaj, a melyen nagy hirtelenséggel állást foglalt „Sándor bácsi“, a konvencziós halász és nagyokat pöndörítve ugyancsak szorgalmasan dobta a hálót. Délig fogott is vagy 11 darab $\frac{3}{4}$ —1 kilós pontyot. Délután újra neki állt a pöndörözésnek és estig vagy 30 darab, 2—3 kilós pontyot és 3—5 kilós harcsát emelt ki a vízből. Így folyt a munka öt napon át, mialatt vagy 260 darab halat fogott 400—450 kiló súlyban. Legtöbb volt a ponty, köztük akadt 5 kilós, aztán harcsa 2—24 kg.-ig és néhány kis süllő. A halak nagyobb része, kivált a harcsák, a két körülfutó csatorna iszapjában feküdtek téli szálláson. A midőn a víz onnan kiapadt, behúzódtak a zsilipágyazat vízmosa gödreibe a honnan el nem mozdultak. Leghamarabb a kisebb pontyok kezdtek nyugtalanodni, őket követték a kisebb harcsák és süllők, majd a nagy pontyok és az 5—8 kilós harcsák. A 12—24 kilósak még ekkor sem mozdultak, úgy hogy némelyiket a tutaj alól pányvával kellett kifogni. Néhány darab hal a vízfolyással a szivattyú felé igyekezett menekülni, kivétel nélkül apró süllők. Ponty és harcsa nem próbált arra felé szabadulni. Feltűnő, hogy a harcsák húsa sár ízű: kothus volt, holott ilyesmi a csatornai harcsánál nem észlelhető. Nézetem szerint ebből arra lehet következtetni, hogy a harcsák már őszi óta hevertek a körülfutó cső iszapjában. Minden valószínűség szerint a szivattyúzás és az öt napig tartó pöndörözés nyomán fölvert iszap is hozzájárulhatott.

Az öreg horgász.

Harnoncourt Felix gróf écskai uradalmának 1200 holdas **pontyos tógazdaságában a vezető halászmesteri állás megüresedett**

és újból **betöltendő.** Folyamodóktól teljes szakképzettség, hosszú gyakorlat, a magyar és német nyelvnek írásban és szóban való bírása kívántatik. E feltételeket igazoló, okmánymásolatokkal felszerelt és a fizetési igényeket feltüntető folyamodványok sajátkezüleg és lehetőleg németül írva a gróf úr ő méltóságához intézve az urad. tisztartóságánál Écska, Torontál megye adandók be. Az állás márczius 1-én elfoglalandó.

A Németújvári Tógazdaság ajánl őszi és tavaszi szállításra **egynyaras és kétnyaras gyorsnövésű pontyokat**

mérsékelt áron. Nagyobb vételnél jótállás az élve megérkezésért. Levélbeli megkeresések „**Tógazdaság Németújvár, Vas megye**“ címre küldendők.

Pallini báró Inkey Pál iharosi tógazdaságában

kiválóan szép 2--3-nyaras pontyok, igen szép 1-nyaras pontyok, anyapontyok, süllők, harcsák, amerikai törpe harcsák, compók és naphalak kaphatók tenyésztés céljaira. :: :: ::

 Árjegyzéket kívánatra szívesen küldünk.

Vasuti állomás: Csurgó vagy Nagykanizsa.

Posta és távirda: Iharosberény.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnyezim: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád

őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenészhalat.

 A tógazdaság kizárólag csak tenészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.